Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (yhdeksäs jaosto)

24 päivänä lokakuuta 2024*

Ennakkoratkaisupyyntö – Julkisia rakennusurakoita sekä julkisia tavara- ja palveluhankintoja koskevien sopimusten tekomenettelyt – Direktiivi 2014/24/EU – Rakennusurakkasopimukset – 42 artiklan 3 kohdan b alakohta – Tekniset eritelmät – Ilmaus ”tai vastaava” – Viittaukset teknisiin standardeihin – Asetus (EU) N:o 305/2011 – Direktiivi 2014/35/EU

Asiassa C-513/23,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Administrativen sad Pleven (Plevenin hallintotuomioistuin, Bulgaria) on esittänyt 28.7.2023 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 9.8.2023, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Obshtina Pleven

vastaan

Rakovoditel na Upravlyavashtia organ na Operativna programa ”Regioni v rastezh” 2014–2020

UNIONIN TUOMIOISTUIN (yhdeksäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: kolmannen jaoston puheenjohtaja C. Lycourgos (esittelevä tuomari), joka hoitaa yhdeksännen jaoston puheenjohtajan tehtäviä, sekä tuomarit S. Rodin ja O. Spineanu-Matei,

julkisasiamies: M. Campos Sánchez-Bordona,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Obshtina Pleven, edustajanaan M. Manolova-Naydenova, advokat,

– Itävallan hallitus, asiamiehinään A. Posch ja J. Schmoll,

– Euroopan komissio, asiamiehinään A. Spina, G. Wils ja I. Zaloguin,

* Oikeudenkäyntikieli: bulgaria.

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee julkisista hankinnoista ja direktiivin 2004/18/EY kumoamisesta 26.2.2014 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/24/EU (EUVL 2014, L 94, s. 65), sellaisena kuin se on muutettuna 30.10.2019 annetulla komission delegoidulla asetuksella (EU) 2019/1828 (EUVL 2019, L 279, s. 25) (jäljempänä direktiivi 2014/24) 42 artiklan 3 kohdan b alakohdan, luettuna yhdessä tämän direktiivin liitteessä VII olevan 2 kohdan kanssa, tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa vastakkain ovat Obshtina Pleven (Plevenin kunta, Bulgaria) ja rakovoditel na Upravliavashtia organ na Operativna programa ”Regioni v rastezh” 2014–2020 (toimenpideohjelmasta ”kasvualueet” 2014–2020 vastaavan hallintoviranomaisen johtaja, Bulgaria) ja joka koskee päätöstä, jolla johtaja määräsi kunnalle oikaisun menoihin, jotka olivat tukikelpoisia saamaan kyseisestä toimenpideohjelmasta rahoitusta kestävää kaupunkiympäristöä koskevaa hanketta varten, koska kunnan väitetään rikkoneen julkisia hankintoja koskevia sääntöjä.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

Direktiivi 98/34/EY

3 Teknisiä standardeja ja määräyksiä ja tietoyhteiskunnan palveluja koskevia määräyksiä koskevien tietojen toimittamisessa noudatettavasta menettelystä 22.6.1998 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 98/34/EY (EYVL 1998, L 204, s. 37), joka ei ollut enää voimassa pääasian tosiseikkojen tapahtumahetkellä, on sovellettavien unionin säännösten kannalta merkityksellinen. Direktiivin liitteessä I, jonka otsikko oli ”Eurooppalaiset standardointielimet”, oli seuraava luettelo:

”CEN

Euroopan standardointikomitea

Cenelec

Euroopan sähkötekniikan standardointikomitea

ETSI

Euroopan telealan standardointilaitos”.

4 Direktiivin 6 artiklan 3 kohdassa säädettiin, että Euroopan komissio pyytää eurooppalaisia standardointielimiä laatimaan eurooppalaisen standardin tietyssä määräajassa.

Asetus (EU) N:o 305/2011

5 Rakennustuotteiden kaupan pitämistä koskevien ehtojen yhdenmukaistamisesta ja neuvoston direktiivin 89/106/ETY kumoamisesta 9.3.2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 305/2011 (EUVL 2011, L 88, s. 5) 2 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Tässä asetuksessa sovelletaan seuraavia määritelmiä:

– –

11) ’yhdenmukaistetulla standardilla’ tarkoitetaan jonkin direktiivin 98/34/EY liitteessä I luetellun eurooppalaisen standardointielimen kyseisen direktiivin 6 artiklan mukaisesti komission esittämän pyynnön perusteella vahvistamaa standardia;

– –”

6 Asetuksen 17 artiklan 5 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Komissio arvioi, ovatko eurooppalaisten standardointielinten laatimat yhdenmukaistetut standardit asianomaisten toimeksiantojen mukaiset.

Komissio julkaisee Euroopan unionin virallisessa lehdessä viiteluettelon yhdenmukaistetuista standardeista, jotka ovat asianomaisten toimeksiantojen mukaiset.

Luettelon kustakin yhdenmukaistetusta standardista ilmoitetaan seuraavaa:

a) viittaukset korvattuihin yhdenmukaistettuihin teknisiin eritelmiin, jos niitä on;

b) rinnakkaisen voimassaoloajan alkamispäivä;

c) rinnakkaisen voimassaoloajan päättymispäivä.

Komissio julkaisee luetteloon tehtävät päivitykset.

Rinnakkaisen voimassaoloajan alkamispäivästä lähtien on mahdollista käyttää yhdenmukaistettua standardia sen piiriin kuuluvan rakennustuotteen suoritustasoilmoituksen tekemiseksi. Kansallisilla standardointielimillä on velvollisuus saattaa yhdenmukaistetut standardit voimaan direktiivin 98/34/EY mukaisesti.

Rinnakkaisen voimassaoloajan päättymispäivästä lähtien yhdenmukaistettu standardi on ainoa normi, jota käytetään laadittaessa sen piiriin kuuluvan rakennustuotteen suoritustasoilmoitusta, sanotun kuitenkaan rajoittamatta [yksinkertaistettuja menettelyjä koskevien] 36–38 artiklan soveltamista.

Rinnakkaisen voimassaoloajan päätyttyä yhdenmukaistetusta standardista poikkeavat kansalliset standardit on poistettava ja jäsenvaltioiden on kumottava kaikki poikkeavat kansalliset säännökset.”

Asetus (EU) N:o 1025/2012

7 Eurooppalaisesta standardoinnista, neuvoston direktiivien 89/686/ETY ja 93/15/ETY sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 94/9/EY, 94/25/EY, 95/16/EY, 97/23/EY, 98/34/EY, 2004/22/EY, 2007/23/EY, 2009/23/EY ja 2009/105/EY muuttamisesta ja neuvoston päätöksen 87/95/ETY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston päätöksen N:o 1673/2006/EY kumoamisesta 25.11.2012 annetun neuvoston asetuksen N:o 1025/2012 (EUVL 2012, L 316, s. 12) 2 artiklan sanamuoto on seuraava:

”Tässä asetuksessa sovelletaan seuraavia määritelmiä:

1) ’standardilla’ tarkoitetaan tunnustetun standardointielimen toistuvaa tai jatkuvaa käyttöä varten vahvistamaa teknistä eritelmää, jonka noudattaminen ei ole pakollista ja joka kuuluu johonkin seuraavista ryhmistä:
   a) ’kansainvälisellä standardilla’ tarkoitetaan kansainvälisen standardointielimen vahvistamaa standardia;
   b) ’eurooppalaisella standardilla’ tarkoitetaan eurooppalaisen standardointiorganisaation vahvistamaa standardia;
   c) ’yhdenmukaistetulla standardilla’ tarkoitetaan eurooppalaista standardia, joka on vahvistettu komission esittämän pyynnön perusteella unionin yhdenmukaistamislainsäädännön soveltamiseksi;
   d) ’kansallisella standardilla’ tarkoitetaan kansallisen standardointielimen vahvistamaa standardia;

_ _”

Direktiivi 2014/24

8 Direktiivin 2014/24 johdanto-osan 74 perustelukappaleen sanamuoto on seuraava:

”Julkisten hankkijoiden laatimien teknisten eritelmien olisi oltava sellaisia, että julkiset hankinnat voidaan avata kilpailulle ja että niillä voidaan saavuttaa kestävyystavoitteet. Sen vuoksi olisi oltava mahdollista esittää tarjouksia, jotka perustuvat erilaisiin teknisiin ratkaisuihin, standardeihin ja teknisiin eritelmiin markkinoilla, sekä tarjouksia, jotka perustuvat rakennettavien kohteiden, tavaroiden ja palvelujen elinkaareen ja tuotantoprosessin kestävyyteen liittyviin suorituskykyä koskeviin perusteisiin.

Tekniset eritelmät olisi tämän perusteella laadittava siten, ettei kilpailua kavenneta keinotekoisesti vaatimuksilla, joilla suositaan tiettyä talouden toimijaa edellyttämällä hankinnalta sen yleensä tarjoamien tavaroiden, palvelujen tai rakennusurakoiden keskeisiä ominaisuuksia. Tämä tavoite voidaan yleensä saavuttaa parhaiten laatimalla tekniset eritelmät toiminnallisten ja suorituskykyä koskevien vaatimusten mukaisesti. Toiminnalliset ja suorituskykyä koskevat vaatimukset ovat myös tarkoituksenmukainen tapa suosia innovointia julkisissa hankinnoissa, ja sitä olisi käytettävä mahdollisimman laajasti. Jos viitataan eurooppalaiseen standardiin tai sellaisen puuttuessa kansalliseen standardiin, hankintaviranomaisten olisi otettava huomioon muihin vastaaviin järjestelyihin perustuvat tarjoukset. Talouden toimijan olisi esitettävä näyttö vastaavuudesta vaaditun merkin kanssa.

Vastaavuuden osoittamiseksi tarjoajia olisi voitava vaatia esittämään kolmannen osapuolen todentama näyttö. Olisi kuitenkin sallittava myös muut asianmukaiset todistuskeinot, kuten valmistajan tekniset asiakirjat, jos kyseisellä talouden toimijalla ei ole mahdollisuutta saada tällaisia todistuksia tai testausraportteja tai se ei voi saada niitä asetettujen määräaikojen kuluessa, edellyttäen, että kyseinen talouden toimija osoittaa, että rakennusurakat, tavarat tai palvelut täyttävät teknisissä eritelmissä edellytetyt vaatimukset tai perusteet, hankintasopimuksen tekoperusteet tai sopimuksen toteuttamisen ehdot.”

9 Direktiivin 4 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Tätä direktiiviä sovelletaan hankintoihin, joiden ennakoitu arvo ilman arvonlisäveroa on yhtä suuri tai suurempi kuin seuraavat kynnysarvot:

a) 5 350 000 euroa rakennusurakkasopimusten osalta;

– –”

10 Direktiivin 42 artiklassa säädetään seuraavaa:

”– –

2. Teknisten eritelmien on mahdollistettava talouden toimijoiden yhtäläinen pääsy hankintamenettelyyn, eikä niillä saa luoda perusteettomia esteitä julkisten hankintojen avaamiselle kilpailulle.

3. Rajoittamatta pakollisten kansallisten teknisten sääntöjen soveltamista, sikäli kuin ne ovat unionin oikeuden mukaisia, tekniset eritelmät on laadittava jollakin seuraavista tavoista:

– –

b) viittaamalla teknisiin eritelmiin sekä seuraavassa tärkeysjärjestyksessä: kansallisiin standardeihin, joilla saatetaan voimaan eurooppalaisia standardeja, eurooppalaisiin teknisiin arviointeihin, yhteisiin teknisiin eritelmiin, kansainvälisiin standardeihin, muihin eurooppalaisten standardointielinten laatimiin teknisiin viitejärjestelmiin tai, jos näitä ei ole, kansallisiin standardeihin, kansallisiin teknisiin hyväksyntöihin tai kansallisiin rakennusurakoiden suunnitteluun, laskentaan ja toteuttamiseen sekä tavaroiden käyttöön liittyviin teknisiin eritelmiin. Jokaiseen viittaukseen on liitettävä ilmaus ”tai vastaava”;

– –

5. Jos hankintaviranomainen käyttää mahdollisuutta viitata 3 kohdan b alakohdassa tarkoitettuihin teknisiin eritelmiin, se ei saa hylätä tarjousta sillä perusteella, että tarjotut rakennusurakat, tavarat tai palvelut eivät ole niiden teknisten eritelmien mukaisia, joihin se on viitannut, jos tarjoaja osoittaa tarjouksessaan jollakin asianmukaisella tavalla, mukaan lukien 44 artiklassa tarkoitettu näyttö, että sen ehdottamat ratkaisut täyttävät teknisissä eritelmissä määritellyt vaatimukset vastaavalla tavalla.

– –”

11 Direktiivin 44 artiklan sanamuoto on seuraava:

”1. Hankintaviranomaiset voivat vaatia, että talouden toimijat esittävät vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen laatiman testausraportin tai tällaisen laitoksen antaman todistuksen näyttönä siitä, että tarjous täyttää teknisissä eritelmissä asetetut vaatimukset tai perusteet ja että se on hankintasopimuksen tekoperusteiden tai sopimuksen toteuttamisen ehtojen mukainen.

Jos hankintaviranomaiset vaativat erityisen vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen antamien todistusten esittämistä, hankintaviranomaisten on myös hyväksyttävä vastaavien muiden vaatimustenmukaisuuden arviointilaitosten antamat todistukset.

– –

2. Hankintaviranomaisten on hyväksyttävä muu kuin 1 kohdassa tarkoitettu asianmukainen näyttö, kuten valmistajan tekniset asiakirjat, jos 1 kohdassa tarkoitetut todistukset tai testausraportit eivät ole olleet asianomaisen talouden toimijan käytettävissä eikä toimijan ole ollut mahdollista saada niitä asetettujen määräaikojen kuluessa, edellyttäen että käyttömahdollisuuden puuttuminen ei johdu asianomaisesta talouden toimijasta ja edellyttäen että asianomainen talouden toimija todistaa, että sen toimittamat rakennusurakat, tavarat tai palvelut täyttävät teknisissä eritelmissä edellytetyt vaatimukset tai perusteet, hankintasopimuksen tekoperusteet tai sopimuksen toteuttamisen ehdot.

3. Jäsenvaltioiden on asetettava pyydettäessä muiden jäsenvaltioiden saataville tiedot, jotka liittyvät – – tämän artiklan 1 ja 2 kohdan mukaisesti esitettyihin näyttöön ja asiakirjoihin. – –”

12 Direktiivin 2014/24 liitteessä VII säädetään seuraavaa:

”Tässä direktiivissä sovelletaan seuraavia määritelmiä:

– –

2. ’standardilla’ tarkoitetaan tunnustetun standardointielimen toistuvaa tai jatkuvaa käyttöä varten hyväksymää teknistä eritelmää, jonka noudattaminen ei ole pakollista ja joka kuuluu johonkin seuraavista ryhmistä:
   a) ’kansainvälisellä standardilla’ tarkoitetaan kansainvälisen standardointielimen vahvistamaa standardia, joka on yleisesti saatavilla;
   b) ’eurooppalaisella standardilla’ tarkoitetaan eurooppalaisen standardointielimen vahvistamaa standardia, joka on yleisesti saatavilla;
   c) ’kansallisella standardilla’ tarkoitetaan kansallisen standardointielimen vahvistamaa standardia, joka on yleisesti saatavilla;

– –”

Direktiivi 2014/35/EU

13 Tietyllä jännitealueella toimivien sähkölaitteiden asettamista saataville markkinoilla koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön yhdenmukaistamisesta 26.2.2014 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/35/EU (EUVL 2014, L 96, s. 357) 2 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Tässä direktiivissä sovelletaan seuraavia määritelmiä:

– –

9) ’yhdenmukaistetulla standardilla’ tarkoitetaan asetuksen [N:o 1025/2012] 2 artiklan 1 kohdan c alakohdassa määriteltyä yhdenmukaistettua standardia;

– –”

Bulgarian oikeus

14 Julkisista hankinnoista annetun lain (Zakon za obshtestvenite porachki; DV nro 13, 16.2.2016), sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasiassa (jäljempänä julkisista hankinnoista annettu laki), 48 §:n 2 momentin mukaan kaikkiin viittauksiin standardiin, eritelmään, tekniseen arviointiin tai tekniseen hyväksyntään on lisättävä sanat ”tai vastaava”.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

15 Plevenin kunta teki 10.7.2020 Ministerstvo na regionalnoto razvitie i blagoustroystvoton (aluekehitys- ja julkisten töiden ministeriö, Bulgaria) kanssa hallinnollisen sopimuksen saadakseen toimenpideohjelmasta ”kasvualueet” 2014–2020 (operativna programa ”Regioni v rastezh” 2014–2020) avustusta kestävän kaupunkiympäristön edistämiseen tähtäävän hankkeen rahoittamiseen.

16 Kunta järjesti tässä yhteydessä tarjouspyyntömenettelyn, jonka otsikkona oli ”Plevenin kaupunkiympäristössä sijaitsevien lineaaristen kohteiden kunnostamiseen liittyvien rakennustöiden toteuttaminen kolmessa osassa”. Osan nro 1 teknisissä eritelmissä viitattiin standardeihin BDS 624:87 (Betoniset reunakivet), BDS EN 1340:2005 (Betoniset reunakivet katukivetykselle. Vaatimukset ja testausmenetelmät) ja EN 60332-1-2 (Sähkö- ja optisten kaapeleiden yleiset polttotestausmenetelmät. Osa 1–2: Yksittäisen pystysuoraan asennetun johtimen tai kaapelin sammuvuuden testaus – Menetelmä 1 kW esisekoitetulle liekille). Näihin teknisiin eritelmiin ei ollut lisätty ilmausta ”tai vastaava”.

17 Sopimuspuoleksi valittu tarjoaja nimettiin 19.2.2021 kunkin julkista hankintaa koskevan sopimuksen osaan. Osan nro 1 sopimuspuoleksi valitun kanssa tehtiin 23.3.2021 sopimus, jonka arvo oli 1 449 180,17 Bulgarian leviä (BGN) (noin 740 000 euroa) ilman arvonlisäveroa.

18 Toimenpideohjelmasta ”kasvualueet” 2014–2020 vastaavan hallintoviranomaisen johtaja määräsi 20.3.2023 tekemällään päätöksellä menoihin, jotka olivat tukikelpoiset Bulgarian valtion avustuksen osalta, rahoitusoikaisun, joka oli 25 prosenttia sopimuksen arvosta. Rahoitusoikaisu määrättiin muun muassa sillä perusteella, että kyseessä olevaa hankintamenettelyä ei ollut toteutettu julkisista hankinnoista annetun lain 48 §:n 2 momentin mukaisesti; tällä säännöksellä on pantu täytäntöön direktiivin 2014/24 42 artikla, ja siinä säädetään muun muassa, että kaikkia

julkisiin hankintoihin liittyviä teknisiä eritelmiä, jotka on laadittu viittaamalla standardiin, on täydennettävä sanoilla ”tai vastaava”. Hallintoviranomaisen johtajan mukaan Plevenin kunta on jättäessään pois tällaisen ilmauksen rajoittanut perusteettomasti kaikkien kiinnostuneiden talouden toimijoiden mahdollisuutta osallistua tähän menettelyyn, millä on taloudellisia vaikutuksia, koska siitä seuraa riski Euroopan unionin talousarviolle aiheutuvasta vahingosta.

19 Plevenin kunta nosti Administrativen sad Plevenissä (Plevenin hallintotuomioistuin, Bulgaria), joka on ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin, kanteen tämän päätöksen kumoamiseksi. Se väittää, että ilmauksen ”tai vastaava” lisäämättä jättäminen ei ole johtanut siihen, että mahdolliset osallistujat olisivat jättäytyneet pois tarjouspyyntömenettelystä. Rakennustuotteiden on nimittäin täytettävä asetuksessa N:o 305/2011 säädetyt olennaiset vaatimukset. Standardit BDS EN 1340:2005 ja EN 60332-1-2 ovat tässä asetuksessa tarkoitettuja ”yhdenmukaistettuja standardeja”. Niitä vastaavia standardeja ei siten ole olemassa, ja kaikki muut standardit ovat ristiriidassa sovellettavien säännösten kanssa.

20 Balgarski institut po standartizatsian (Bulgarian standardointilaitos) kirjeeseen sisältyvien, ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle esitettyjen selvitysten mukaan bulgarialaisella standardilla BDS EN 1340:2005, joka oli voimassa kyseisen kirjeen laatimisajankohtana, oli vuonna 2005 korvattu bulgarialainen standardi BDS 624:1987. Standardi BDS EN 60332-1-2:2006 on puolestaan bulgarialainen standardi, jolla on otettu käyttöön eurooppalainen standardi, joka on identtinen kansainvälisen standardin IEC 60332-1-2:2004 kanssa. Vastaavuuden käsitteellä ei ole mitään merkitystä kansainvälisessä, eurooppalaisessa tai kansallisessa standardoinnissa, jonka lähtökohtana on nimenomaan yhden ainoan standardin vahvistaminen kullekin kohteelle.

21 Kun otetaan huomioon, että kyseessä oleva julkinen hankinta rahoitetaan unionin talousarviosta, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin huomauttaa, että direktiivin 2014/24 liitteessä VII olevan 2 kohdan mukaan ”standardi” on tekninen eritelmä, jonka noudattaminen ei ole pakollista.

22 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan sen käsiteltävänä olevassa asiassa kyseessä olevat standardit ovat asetuksessa N:o 305/2011 tarkoitettuja yhdenmukaistettuja standardeja. Kyseinen tuomioistuin katsoo 27.10.2016 annetun tuomion James Elliott Construction (C-613/14, EU:C:2016:821) 40 kohdan ja 17.12.2020 annetun tuomion Saksa v. komissio (C-475/19 P ja C-688/19 P, EU:C:2020:1036) 65 ja 66 kohdan perusteella, että tällaisia standardeja voidaan pitää sitovina.

23 Kyseinen tuomioistuin pohtii tällä perusteella, kuuluvatko nämä standardit direktiivin 2014/24 42 artiklan 3 kohdan b alakohdan soveltamisalaan ja onko hankintaviranomaisella velvollisuus tai oikeus vaatia vastaavaa standardia.

24 Tässä tilanteessa Administrativen sad Pleven on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Onko [direktiivin 2014/24] 42 artiklan 3 kohdan b alakohtaa, luettuna yhdessä sen liitteessä VII olevan 2 kohdan kanssa, tulkittava siten, että siinä sallitaan kansallinen lainsäädäntö ja oikeuskäytäntö, joiden mukaan hankintaviranomainen on aina velvollinen lisäämään hankintailmoituksessa oleviin, noudatettavaa standardia koskeviin viittauksiin ilmauksen ”tai vastaava” myös silloin, kun on noudatettava [direktiivin N:o 305/2011] perusteella tai [rakennusalan tuotteita koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 21.12.1988 annetun,] kumotun direktiivin 89/106/EY [(EYVL 1989, L 40, s. 12)] vuoksi laadittua yhdenmukaistettua standardia?”

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

25 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ennakkoratkaisukysymyksellään lähinnä, onko direktiivin 2014/24 42 artiklan 3 kohdan b alakohtaa tulkittava siten, että se ei ole esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jossa hankintaviranomaisia vaaditaan lisäämään ilmaus ”tai vastaava” kaikissa tapauksissa, joissa hankinta-asiakirjoissa olevat tekniset eritelmät on laadittu viittaamalla kansallisiin standardeihin, joilla saatetaan voimaan eurooppalaisia standardeja, asetuksen N:o 305/2011 soveltamisalaan kuuluvat yhdenmukaistetut standardit mukaan lukien.

26 Aluksi on todettava, ettei ennakkoratkaisupyynnön perusteella voida todeta, onko pääasiassa kyseessä olevan sopimuksen ennakoitu arvo vähintään direktiivin 2014/24 4 artiklan a alakohdassa rakennusurakkasopimusten osalta vahvistettu 5 350 000 euron kynnysarvo ja kuuluuko kyseinen sopimus siten tämän direktiivin soveltamisalaan.

27 Kuten unionin tuomioistuimen vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, on joka tapauksessa niin, että kun kansallisessa lainsäädännössä noudatetaan suoraan ja ehdottomasti unionin oikeuden toimessa omaksuttuja ratkaisuja tilanteissa, jotka eivät kuulu kyseisen toimen soveltamisalaan, unionilla on selvä intressi siihen, että kyseisestä toimesta omaksuttuja säännöksiä tulkitaan yhtenäisesti. Näin voidaan nimittäin välttää tulevat tulkintaerot ja varmistaa, että näitä tilanteita kohdellaan samalla tavalla kuin mainittujen säännösten soveltamisalaan kuuluvia tilanteita (tuomio 7.12.2023, Obshtina Razgrad, C-441/22 ja C-443/22, EU:C:2023:970, 39 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

28 Tältä osin unionin tuomioistuin on jo katsonut, että julkisista hankinnoista annettua lakia, jolla direktiivi 2014/24 on saatettu osaksi Bulgarian oikeusjärjestystä, sovelletaan yleisemmin kaikkiin julkisiin hankintamenettelyihin, joille myönnetään tukea Euroopan unionin rahastoista, asianomaisten hankintasopimusten arvosta riippumatta (tuomio 7.12.2023, Obshtina Razgrad, C-441/22 ja C-443/22, EU:C:2023:970, 40 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

29 Ennakkoratkaisupyynnöstä kuitenkin ilmenee, että pääasiassa kyseessä oleva julkinen hankinta rahoitetaan unionin talousarviosta ja että direktiivin 2014/24 42 artiklan 3 kohdan b alakohta on saatettu osaksi Bulgarian lainsäädäntöä julkisista hankinnoista annetulla lailla, joten kyseessä olevaan julkiseen hankintaan sovelletaan tässä säännöksessä vahvistettuja sääntöjä.

30 Näin ollen se, ettei pääasiassa kyseessä olevan sopimuksen ennakoitu arvo ilmene tästä pyynnöstä, ei estä unionin tuomioistuinta vastaamasta ennakkoratkaisukysymykseen.

31 Nämä alustavat täsmennykset huomioon ottaen on huomautettava, että direktiivin 2014/24 42 artiklan 3 kohdan b alakohdassa säädetään, että tekniset eritelmät on laadittava muun muassa viittaamalla tärkeysjärjestyksessä kansallisiin standardeihin, joilla saatetaan voimaan eurooppalaisia standardeja, kansainvälisiin standardeihin tai kansallisiin standardeihin. Kyseisessä säännöksessä säädetään myös, että ”jokaiseen viittaukseen” on liitettävä ilmaus ”tai vastaava”.

32 Kyseisen säännöksen sanamuodosta ilmenee, että ilmaus ”tai vastaava” on lisättävä aina, kun tekniset eritelmät on laadittu viittaamalla standardeihin, mukaan lukien kansalliset standardit, joilla saatetaan voimaan eurooppalaisia standardeja. Tässä säännöksessä ei säädetä poikkeuksesta, joka koskisi asetuksen N:o 305/2011 2 artiklan 11 alakohdassa tarkoitettuja yhdenmukaistettuja standardeja.

33 Tällainen vaatimus on lisäksi johdonmukainen direktiivin 2014/24 liitteessä VII olevan 2 kohdan kanssa, jossa ”standardi” määritellään siten, että sillä tarkoitetaan tunnustetun standardointielimen – oli se kansainvälinen, eurooppalainen tai kansallinen – toistuvaa tai jatkuvaa käyttöä varten hyväksymää teknistä eritelmää, jonka noudattaminen ei ole pakollista ja joka on yleisesti saatavilla.

34 Näin ollen kansallista lainsäädäntöä ei voida moittia siitä, että siinä vaaditaan hankintaviranomaisia lisäämään ilmaus ”tai vastaava” kaikissa tapauksissa, joissa tekniset eritelmät on laadittu viittaamalla standardeihin.

35 Tämän tulkinnan vahvistaa toteamus siitä, että tämän direktiivin 42 artiklan 5 kohdan mukaan silloin, kun tarjotut rakennusurakat, tavarat tai palvelut eivät ole kyseisen direktiivin 42 artiklan 3 kohdan b alakohdan nojalla standardeihin viittaamalla laadittujen teknisten eritelmien mukaisia, tarjoaja voi osoittaa tarjouksessaan, että sen ehdottamat ratkaisut täyttävät teknisissä eritelmissä määritellyt vaatimukset vastaavalla tavalla.

36 Tämän tuomion 34 kohdassa esitettyä arviointia tukee myös direktiivin 2014/24 johdanto-osan 74 perustelukappaleessa mainittu kyseisen direktiivin tavoite, joka on se, että julkisten hankkijoiden laatimat tekniset eritelmät mahdollistavat julkisten hankintojen avaamisen kilpailulle ja sen, että tarjoukset perustuvat erilaisiin teknisiin ratkaisuihin markkinoilla.

37 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että nyt käsiteltävässä asiassa merkitystä ei ole sillä, että standardi EN 1340:2003, joka on saatettu voimaan ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mainitsemalla standardilla BDS EN 1340:2005 – jota ei ole myöhemmin korvattu tai todettu vanhentuneeksi –, sisältyy Euroopan unionin virallisessa lehdessä julkaistuun viimeisimpään asetuksen N:o 305/2011 täytäntöönpanoon liittyvään komission tiedonantoon (EUVL 2018, C 92, s. 139) sisältyvään yhdenmukaistettujen standardien luetteloon. Vastaavasti merkitystä ei myöskään ole sillä, että pääasiasian taustalla olevien tosiseikkojen tapahtuma-ajankohtana standardi EN 60332-1-2:2004 sisältyi yhdenmukaistettujen standardien luetteloon, joka julkaistiin Euroopan unionin virallisessa lehdessä direktiivin 2014/35 täytäntöönpanosta annetulla komission tiedonannolla (EUVL 2018, C 326, s. 4).

38 Kaiken edellä esitetyn perusteella esitettyyn kysymykseen on vastattava, että direktiivin 2014/24 42 artiklan 3 kohdan b alakohtaa on tulkittava siten, että se ei ole esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jossa hankintaviranomaisia vaaditaan lisäämään ilmaus ”tai vastaava” kaikissa tapauksissa, joissa hankinta-asiakirjoissa olevat tekniset eritelmät on laadittu viittaamalla kansallisiin standardeihin, joilla saatetaan voimaan eurooppalaisia standardeja, asetuksen N:o 305/2011 soveltamisalaan kuuluvat yhdenmukaistetut standardit mukaan lukien.

Oikeudenkäyntikulut

39 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (yhdeksäs jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Julkisista hankinnoista ja direktiivin 2004/18/EY kumoamisesta 26.2.2014 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/24/EU, sellaisena kuin se on muutettuna 30.10.2019 annetulla komission delegoidulla asetuksella (EU) 2019/1828, 42 artiklan 3 kohdan b alakohtaa

on tulkittava siten, että

se ei ole esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jossa hankintaviranomaisia vaaditaan lisäämään ilmaus ”tai vastaava” kaikissa tapauksissa, joissa hankinta-asiakirjoissa olevat tekniset eritelmät on laadittu viittaamalla kansallisiin standardeihin, joilla saatetaan voimaan eurooppalaisia standardeja, rakennustuotteiden kaupan pitämistä koskevien ehtojen yhdenmukaistamisesta ja neuvoston direktiivin 89/106/ETY kumoamisesta 9.3.2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 305/2011 soveltamisalaan kuuluvat yhdenmukaistetut standardit mukaan lukien.

Allekirjoitukset